

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

декана природничо-географічного факультету

Л.П. Міронець
вересня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географічні основи регіонознавства

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією природничо-географічного
факультету

« 28 » серпня 2020 р.

Голова

(Міронець Л.П., к.пед.н, доцент)

Розробник: Сюткін Сергій Іванович – кандидат географічних наук, доцент кафедри загальної та регіональної географії

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії
Протокол № 1 від «27» серпня 2020 року.

Завідувач кафедри

Корнус О.Г., канд. геогр. наук, доцент

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'O.G. Kornus', is written over a horizontal line.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
1-й		1-й	
Лекції			
28 год.		6 год.	
Практичні, семінарські			
30 год.		6 год.	
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
150 год.		196 год.	
Консультації:			
2 год.	2 год.		
Вид контролю: екзамен			
Загальна кількість годин – 210			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни:

формування у магістрантів знань про основи регіонаознавства як практичний інструмент розв'язання регіональних (територіальних) проблем у світі та в Україні, тенденції розвитку географічного (територіального і міжнародного) поділу праці та світових соціально-економічних процесів, сприяння формуванню у майбутніх фахівців з географії основних понять, категорій, законів і закономірностей територіальної організації суспільства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти наступними **програмними компетентностями**:

Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності (**ЗК-2**).

Здатність використовувати фундаментальні основи різних парадигм природничої та суспільної географії, основних географічних теорій та законів, історії розвитку географічних досліджень та ідей, для з'ясування географічних особливостей природи Землі, розміщення населення і господарства (**ФК-1**).

Здатність працювати з різними типами географічних даних (текстовими, картографічними, графічними, числовими тощо), впроваджувати та використовувати комп'ютерні програми для роботи з ними (**ФК-4**).

Здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички системного аналізу, географічного моделювання та прогнозування географічних об'єктів і процесів (**ФК-6**).

Здатність враховувати специфіку професійної діяльності при створенні і використанні географічних, картографічних творів загального та спеціального змісту: навчальних, тематичних тощо (**ФК-11**).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Перед вивченням навчальної дисципліни студенти мають оволодіти знаннями з основ наукових досліджень, основ теорії суспільної географії, картографії з основами топографії, географії населення, географії світового господарства, соціально-економічної географії України, регіональної економічної і соціальної географії. Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ПРЗ-5 ПРЗ-6	<p>Володіти базовими знаннями суспільно-географічних наук: об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження тощо.</p> <p>Інтерпретувати теоретичні і фактологічні знання про територіальні аспекти політичної сфери суспільного життя.</p>
Уміння	ПРУ-3 ПРУ-4 ПРУ-8 ПРУ-10	<p>Уміти аналізувати сучасний стан та напрями регіонального розвитку економіки, територіальної та галузевої структури господарського комплексу при раціональному використанні всіх видів ресурсів.</p> <p>Визначати вплив політичних чинників на стан довкілля, розвиток і розміщення економічних та інших об'єктів. Прогнозувати електоральну поведінку населення. Досліджувати проблеми, що виникають під час боротьби за контроль над геопростором.</p> <p>Вміти досліджувати просторову організацію окремих регіонів, еволюцію і функціонування регіональних геосистем різного ієрархічного рівня.</p> <p>Вміти розкривати особливості та давати оцінку туристсько-рекреаційних ресурсів субрегіонів світу та окремих країн, пояснювати регіональні особливості розвитку світового туризму та оцінювати перспективи подальшого використання туристсько-рекреаційних ресурсів та розвитку туризму в країнах світу.</p>
Автономія і відповідальність	ПРА-2	<p>Уміти діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	Глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з географічних основ регіоназнавства; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що випливають з наявних даних. на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	Твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	Знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінений, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	Має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	Самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	Не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	Має лише загальне уявлення про географічні основи регіоназнавства, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Разом	Сума	Екза мен	Загальна сума
РОЗДІЛ 1				РОЗДІЛ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	75	25	100
6	6	6	7	6	6	6	7				
Контроль самостійної роботи								25	75	25	100
3	3	3	3	3	3	4	3				

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Приклади тестових завдань для поточного контролю:

1. Назвіть науковця, який був лідером регіонального напрямку в економічній географії першої половини ХХ століття: а) П.В. де ла Блаш; б) Ф. Ратцель; в) М.М. Баранський; г) М.М. Колосовський; д) М.М. Паламарчук; е) В.Е. Ден; ж) У. Ізард; з) Х. Маккіндер; і) Н. Спайкман; й) М.Д. Пістун; к) Л.Г. Руденко.
2. Структура – це: а) зразок або модель, що прийняті для порівняння з ними; б) специфічні зв'язки елементів, які стійко зберігаються протягом всього часу існування системи; в) кількісна характеристика явища або процесу в поєднанні з його якісною визначеністю; г) теорія самоорганізації матерії у складних відкритих системах різноманітного походження.
3. Закінчіть речення (впишіть пропущене слово): «_____ структура є формою існування функції територіальної системи (геосистеми)».
4. Назвіть провідний метод аналізу географічних реалій в роботах Уолтера Ізарда та його послідовників: _____.
5. Виділіть із пропонованого списку природні складові елементи ТОС: а) адміністративні одиниці; б) країни; в) інтеграційні угруповання країн; г) поселення; д) виробничі агломерації; е) природні ресурси; ж) ландшафти.
6. Виділіть із пропонованого списку латентні зв'язки, завдяки яким реалізується територіальна (само)організація геосистем: а) пасажирські; б) вантажні; в) інформаційні; г) управлінські; д) економічні; е) соціальні; ж) політичні.
7. Виділіть прізвища німецьких дослідників, які створили теорію «штандарту», що передувала теорії територіальної організації: а) К. Ріттер; б) О. Гумбольдт; в) Й. Тюнен; г) А. Вебер; д) А. Льюїс; е) Ф. Ратцель; ж) А. Геттнер; з) Р. Челлен; і) К. Хаусхофер; й) І. Кант; к) К. Маркс; л) Ф. Енгельс; м) М. Миклухо-Маклай.
8. Який із названих рівнів відповідає оглядовому підходу в аналізі ТОС: а) локальний; б) мікрорегіональний; в) мезорегіональний; г) національний; д) континентальний; е) крупномасштабний; ж) банальний; з) глобальний.
9. Допишіть словосполучення, якого бракує в схемі еволюції головного завдання суспільної географії: розміщення → _____ → територіальна організація
10. Закінчіть речення (впишіть пропущене слово): «Регіональний розвиток передбачає позитивні зрушення в _____ структурі».
11. Назвіть автора першого підручника «Вступ до регіоналістики» (1975): _____
12. Виділіть із пропонованого списку політичні складові елементи ТОС: а) адміністративні одиниці; б) країни; в) інтеграційні угруповання країн; г) поселення; д) виробничі агломерації; е) природні ресурси; ж) ландшафти.

Приклади тестових завдань для підсумкового контролю:

1. Встановіть відповідність між «класичними» формами суспільної організації виробництва (літери) та їхніми визначеннями (цифри). Цифри впишіть у відповідні колонки під літерами:

А. Концентрація	1. Процес встановлення виробничих зв'язків між різними підприємствами.
Б. Кооперування	2. Сукупність географічних об'єктів, розташованих на певній конкретній території, що постійно розвиваються у часі та пов'язані між собою щільними зв'язками
В. Спеціалізація	3. Процес світової економічної, політичної, культурної інтеграції та уніфікації.
Г. Комбінування	4. Форма суспільної організації виробництва, за якої на одному підприємстві зосереджуються виробництва різних галузей.
	5. Форма суспільної організації виробництва, за якої кожне окреме підприємство намагається випускати все більш однорідну й однотипну продукцію.
	6. Зосередження все більших обсягів виробництва певної продукції на окремих підприємствах.

Відповіді:

А	Б	В	Г

2. Встановіть відповідність між термінами (літери) та їхніми дефініціями (цифри):

А. Енерговиробничий цикл	1. Здійснення виробничих, управлінських та інших суспільних функцій за допомогою машин і механізмів без прямої участі людини, а лише під її контролем.
Б. Виробничий кластер	2. Сукупність технологічно пов'язаних та географічно сконцентрованих підприємств.
В. Економічний район	3. Сукупність заходів з боку держави, спрямованих на досягнення рівності між чоловіками і жінками з метою забезпечення сталого розвитку суспільства.
Г. Економічне районування	4. Процедура виділення системи економічних районів країни або крупного регіону на підставі об'єктивних відмінностей, що склалися під впливом територіального поділу праці.
	5. Територіально цілісна частина господарського комплексу країни, яка має спеціалізацію, комплексність, керованість.
	6. Типова стійка сукупність виробничих процесів, яка виникає взаємообумовлено навколо основного процесу для даного виду енергії та сировини.

Відповіді:

А	Б	В	Г

3. Встановіть відповідність між формами розміщення (літери) та наведеними характеристиками (цифри):

А. Одиначне	1. Варіант розміщення, який базується на спільній виробничій інфраструктурі.
Б. Групове	2. Варіант розміщення, який дає найменшу суму приведених затрат.
В. Комплексне	3. Переваги спільної сервісної ринкової інфраструктури (маркетингу й менеджменту, інноваційної та інвестиційної діяльності тощо)
Г. Кластерна організація	4. Політика захисту власного виробника за допомогою високих митних зборів на імпортовану продукцію.
	5. Додаткове вкладання коштів, отриманих у вигляді доходів від початкової інвестиції.
	6. Додатковий бонус від встановлення прямих і ефективних виробничих зв'язків.

Відповіді:

А	Б	В	Г

4. Встановіть відповідність між наведеними характеристиками (літери) та категоріями організації виробництва (цифри), до яких ці вислови відносяться:

А. Підприємство виробляє продукцію даного виду від початку і до кінця.	1. Предметна спеціалізація
Б. Територіальне зосередження підприємств і установ у межах окремих промислових майданчиків чи населених пунктів.	2. Агломерування
В. Його економічна єдність створюється виробничо-територіальними зв'язками підприємств, використанням загальнорайонних природних та економічних умов і ресурсів, виробничої і соціальної інфраструктури.	3. Транснаціональна корпорація
Г. Найбільш масштабна і складна форма територіальної організації.	4. Економіко-географічний район
	5. Енерговиробничий цикл
	6. Територіально-виробничий комплекс

Відповіді:

А	Б	В	Г

5. Підберіть для кожної наведеної фрази (літери) відповідне пропущене слово (цифри):

А. (.....) різних видів виробництва має свої пороги.	1. Кооперація
Б. Спеціалізація виробництв була б неможливою без їхньої одночасної (.....).	2. Концентрація
В. Кластеризація – це наступна фаза (.....).	3. Спеціалізація
Г. Вузька (.....) виробництва ефективніша за широку.	4. Комплексування
	5. Ареалування
	6. Агломерування

Відповіді:

А	Б	В	Г

Екзамен з географічних основ регіонознавства

Перелік контрольних питань

1. Поняття про регіонознавство: основні підходи.
2. Територіальна організація матеріально-речовинних і духовних компонентів життєдіяльності людини (суспільства).
3. Територіальна впорядкованість географічної оболонки та геосистем нижчого ієрархічного рівня.
4. Еволюція понять розміщення, територіальна структура і територіальна (просторова) організація та співвідношення між ними.
5. Регіон як об'єкт регіонознавства: основні підходи.
6. Регіон як територіальна система.
7. Співвідношення понять регіон і район.
8. Предмет регіонознавства: основні підходи.
9. Ієрархія регіонів: основні підходи.
10. Гра масштабами як важливий інструмент суспільної географії.

11. Асоціація регіональної науки і традиції міждисциплінарного вивчення регіонів.
12. Функції регіонознавства. Актуальні завдання сучасного регіонознавства.
13. Основні методи дослідження в регіонознавстві.
14. Комплексна регіонознавча характеристика.
15. Основні регіоналістичні теорії.
16. Територіальна організація суспільства – як головна парадигма географії.
17. Територіальна самоорганізація суспільства як об'єктивний закон розвитку.
18. Регіональний розвиток як складний та багаторівневий процес якісних змін.
19. Огляд суспільно-географічних концепцій регіонального розвитку.
20. Полімасштабність регіонального соціально-економічного розвитку.
21. Нерівномірність розвитку та концепції поляризації простору.
22. Роль центру і периферії у формування єдиного соціально-економічного простору.
23. Комплексність регіонального розвитку.
24. Концепції кластерно-мережевої організації простору.
25. Суб'єктивність прийняття простору населенням.
26. Концепції перцепції простору.
27. Імідж регіону як важливий ресурс соціально-економічного розвитку.
28. Самоідентифікація населення.
29. Пульсуючий характер регіонального розвитку.
30. Суспільний поділ праці і форми суспільної організації виробництва.
31. Провідні форми спеціалізації виробництва.
32. Послідовні форми кооперації виробництва.
33. Економічний ефект від кооперації виробництва.
34. Послідовне, паралельне та змішане комбінування: особливості та приклади.
35. Економічний ефект агломерування.
36. Кластеризація виробництва як нова фаза комплексування.
37. Специфіка розміщення окремих підприємств та їх територіальних угруповань.
38. Вплив ТНК на появу нових форм територіальної організації виробництва.
39. Регіоналізація і децентралізація.
40. Історико-культурна регіоналізація: основні підходи.
41. Політична регіоналізація України.
42. Історико-культурна регіоналізація України.
43. Типи регіонів та якість життя населення.
44. Регіональна (територіальна) ідентичність населення.
45. Об'єктивність регіональних диспропорцій в умовах ринкової економіки.
46. Проблемні території (депресивні регіони).
47. Регіональна політика: сутність та основні завдання.
48. Прямі та непрямі заходи регіональної політики.
49. Ієрархічні рівні регіональної політики.
50. Раціональна територіальна організація суспільства і державна регіональна політика.
51. Цілісність держави як стратегічна мета регіональної політики.
52. Екологічні аспекти регіональної політики.
53. Аналіз світового досвіду регіональної політики.
54. Регіональна політика в Україні: специфіка, недоліки, уроки.
55. Основні проблеми здійснення регіональної політики в Україні.
56. «Полюси росту» як інструмент регіональної політики.
57. Технополіси і вільні економічні зони як засоби регіональної політики.
58. Формування, розвиток, проблеми і перспективи єврорегіонів в Україні.
59. Основні завдання адміністративно-територіальної реформи в Україні.
60. Регіональне програмування як засіб оптимізації територіальної структури господарства.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Історичні передумови та наукові засади регіонознавства

Тема 1. Територіальна організація як наскрізний принцип життєдіяльності суспільства.

Територіальна організація і комплексно-пропорційний розвиток матеріально-речовинних і духовних компонентів життєдіяльності людини. Асоціація регіональної науки та міждисциплінарне вивчення регіону як цілісної системи – ТСЕС (територіальна соціально-економічна система). Переваги комплексного географічного підходу до вивчення регіонів.

Тема 2. Регіоналізація як головна складова територіальної організації суспільства.

Інтегруюча функція вчення про райони в системі географічних наук. Концептуальні відмінності понять «район» і «регіон». Регіоналізація як процес поділу території на регіони, а також перерозподілу владних компетенцій, передачі деяких функцій із державного на регіональний рівень, розвитку нових інституціональних форм тощо.

Тема 3. Суспільно-географічні концепції регіонального розвитку.

Регіональний розвиток як складний та багаторівневий процес якісної зміни простору, населення і господарства регіонів в межах країни. Різноманітні аспекти регіонального розвитку. 4 групи суспільно-географічних підходів до дослідження регіонального розвитку: 1) полімасштабності розвитку та регіоналізації простору; 2) нерівномірності розвитку та поляризації простору; 3) комплексності розвитку та кластерно-мережевої організації простору; 4) суб'єктивності сприйняття розвитку та концепції перцепції простору.

Тема 4. Форми суспільної і територіальної організації виробництва.

4 «класичні» форми суспільної організації виробництва – концентрація, спеціалізація, кооперування та комбінування. Доповнення переліку 4 «новітніми» формами – диверсифікація, агломерування, комплексування та кластеризація виробництв. Радикальні зміни принципів територіальної організації виробництва внаслідок появи транснаціональних корпорацій (ТНК).

РОЗДІЛ 2. Диференціація соціально-економічних параметрів і регіональна політика.

Тема 5. Регіональні відмінності у рівнях розвитку та якості життя.

Регіональний розвиток як комплексний багатовимірний процес трансформації внутрішніх соціально-економічних структур регіонів. Нерівномірність регіонального соціально-економічного розвитку, рівня та якості життя населення як загроза територіальній цілісності країни. Різностямованість та поліваріантність регіонального розвитку. Компенсація регіональних відмінностей як головне завдання регіональної політики.

Тема 6. Регіональна ідентичність.

Сприйняття регіональної ідентичності як певного ієрархічного рівня територіальної ідентичності. Баланс між ієрархічними рівнями ідентичності. Регіональна (територіальна) ідентичність як впливовий фактор регіонального розвитку. Проблема «протистояння» регіоналізації та глобалізації. Діалогові (рівноправні), толерантні (симбіозні) та агресивні форми стосунків регіональних (територіальних) культур і локальних цивілізацій.

Тема 7. Проблемні території України.

Проблемність території України як наслідок нерівномірності (асиметрії) регіонального соціально-економічного та екологічного розвитку. Специфіка застосування наукової категорії «депресивна територія». Вплив економічних трансформації пострадянського періоду на різні сфери життя населення в Україні. Посиленні поляризації державного простору України в регіональному аспекті та формування депресивних територій.

Тема 8. Світовий досвід регіональної політики.

Регіональна політика як важлива функція держави в сфері регулювання економічних, демографічних, соціальних, інвестиційних та інших процесів. Основні завдання регіональної політики. Залежність Ефективності регіональної політики від раціональної територіальної організації суспільства. Регіональне програмування. Огляд заходів регіональної політики США, Японії, Росії, Польщі та інших країн.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р	
Розділ І. Історичні передумови та наукові засади регіонознавства													
Тема 1. Територіальна організація як наскрізний принцип життя суспільства	25	2	4			19	26	1	1			24	
Тема 2. Регіоналізація як головна складова територіальної організації суспільства	27	4	4			19	27	1	1			24	
Тема 3. Суспільно-географічні концепції регіонального розвитку	27	4	4			19	26	1				25	
Тема 4. Форми суспільної і територіальної організації виробництва	26	4	4			18	26		1			25	
<i>Разом за розділом 1</i>	105	14	16		-	75	105	3	3			98	
Розділ 2. Диференціація соціально-економічних параметрів і регіональна політика													
Тема 5. Регіональні відмінності у рівнях розвитку та якості життя населення	26	4	2		2	18	27		1		2	25	
Тема 6. Регіональна ідентичність	27	4	4			19	26	1	1			23	
Тема 7. Проблемні території України	27	4	4			19	27	1	1			25	
Тема 8. Світовий досвід регіональної політики	25	2	4			19	25	1				25	
<i>Разом за розділом 2</i>	105	14	14		2	75	105	3	3		2	98	
Всього	210	28	30		-	2	150	210	6	6	-	2	196

Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Поділ регіонів України за рівнем економічного розвитку	2	1
2.	Економічний чинник регіоналізму	2	
3.	Чисельність та структури населення. Якість трудових ресурсів	2	
4.	Демографічний чинник регіоналізму	2	
5.	Оцінка транспортної доступності міст із застосуванням теорії графів (коефіцієнт центральності положення)	2	1
6.	Коефіцієнт колоподібності (компактності) території	2	
7.	Форми суспільної організації виробництва	2	1
8.	Форми територіальної організації виробництва	2	
9.	Складання картосхеми типів регіонів України згідно стадій соціально-економічного розвитку	2	1
10.	Регіональна ідентичність населення України	2	1
11.	Проблемні (депресивні) території України	2	1
12.	Суспільно-географічна характеристика регіонів України	2	
13.	Світовий досвід регіональної політики		
14.	Український досвід регіональної політики	2	
15.	Інтегральна оцінка якості життя населення	2	
	<i>Разом</i>	30	6

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Барановський М.О. Фінансова децентралізація в Україні: особливості становлення // Український географічний журнал. 2017. № 4. С. 30-38.
2. Мезенцев К.В., Підгрушний Г.П., Мезенцева Н.І. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація. К.: ДП «Прінт-Сервіс», 2014. 132 с.
3. Підгрушний Г.П. Полюси соціально-економічного зростання як засіб реалізації регіональної політики держави // Україна: географія цілей та можливостей: Зб. наук. праць. К.: ФОП Лисенко М.М., 2013. Т. 2. С. 208-210.
4. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С. Планування території. Херсон: Грінь Д.С., 2014. 268 с.
5. Топчієв О.Г., Мальчикова Д.С., Яворська В.В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 372 с.

Додаткові

1. Барановський М.О. Регіональні аспекти бідності населення України // Наук. вісн. ВНУ імені Лесі Українки. Серія: Географ. науки. 2012. № 9 (234). С. 70-76.
2. Пістун М.Д., Мельничук А.Л. Сучасні проблеми регіонального розвитку. К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 286 с.
3. Яворська В.В. Регіональні геодемографічні процеси в Україні. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2013. 384 с.

Інформаційні ресурси

1. Віче: Журнал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.viche.info>.
2. Державний комітет статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. ЄвроРегіоУкраїна. – Режим доступу: <http://www.eri.org.ua>.
4. Міжнародний центр перспективних досліджень. – Режим доступу: www.icps.kiev.ua.
5. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
6. Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мезенцева Н.І., Мезенцев К.В. Науково-дослідницький практикум з суспільної географії. К.: Прінт Сервіс, 2014. 47 с.
2. Сюткін С.І. Регіональна економічна і соціальна географія : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Частина 1. Європа та Азія / С.І. Сюткін. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2017. 48 с.
3. Сюткін С.І. Регіональна економічна і соціальна географія : робочий зошит для самостійної роботи студентів. Частина 2. Африка, Америка та Австралія з Океанією. Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. 40 с.
4. Геопортал адміністративно-територіального устрою України. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://atu.minregion.gov.ua/ua/home>